Euroopa Parlament
2024-2029

Väliskomisjon

2025/2166(INI)

10.9.2025

RAPORTI PROJEKT

inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2025. aasta aruande kohta
(2025/2166(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Francisco Assis

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 11

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2025. aasta aruande kohta
(2025/2166(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,

– võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni,

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikleid 2, 3, 8, 21, 23 ja 36,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 17 ja 207,

– võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni ning muid ÜRO inimõigustealaseid lepinguid ja inimõigusi käsitlevaid dokumente,

– võttes arvesse nõukogu 27. jaanuari 2025. aasta järeldusi ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2025. aastal,

– võttes arvesse ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava 2020–2024, mille nõukogu võttis vastu 17. novembril 2020, ja selle vahekokkuvõtet, mis võeti vastu 9. juunil 2023,

– võttes arvesse nõukogu 27. mai 2024. aasta järeldusi, milles käsitletakse ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024) vastavusse viimist mitmeaastase finantsraamistikuga 2021–2027,

– võttes arvesse ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmandat tegevuskava 2021–2025 (GAP III),

– võttes arvesse inimõiguste kaitsjaid käsitlevaid ELi suuniseid, mille nõukogu võttis vastu 14. juunil 2004,

– võttes arvesse ELi 2024. aasta aruannet inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi Sahharovi auhinda mõttevabaduse eest,

– võttes arvesse oma 2. aprilli 2025. aasta resolutsiooni inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitleva 2024. aasta aruande kohta[1] ning oma varasemaid resolutsioone varasemate aastaaruannete kohta,

– võttes arvesse oma resolutsioone inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi rikkumise juhtumite kohta (nn kiireloomulised resolutsioonid), mis on vastu võetud kodukorra artikli 150 kohaselt, eelkõige 2025. aastal vastu võetud resolutsioone,

[1] ELT C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj.

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni arvamust,

– võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A10-0000/2025),

A. arvestades, et EL rajaneb sellistel väärtustel nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2; arvestades, et ELi tegevus kogu maailmas peab juhinduma inimõiguste universaalsuse ja jagamatuse põhimõttest, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 21;

B. arvestades, et ELi sise- ja välispoliitika järjepidevus ja sidusus on tulemusliku ELi inimõiguspoliitika saavutamise põhitegur;

C. arvestades, et demokraatlikud süsteemid on kõige sobivamad selleks, et tagada igale inimesele võimalus kasutada oma inimõigusi; arvestades, et praegu elab liberaalsetes demokraatlikes riikides ainult 29 % maailma elanikkonnast, mis on järsk langus võrreldes 52 %-ga 2009. aastal; arvestades, et autoritaarsuse, illiberalismi ja populismi esilekerkimine ohustab ülemaailmset reeglitel põhinevat korda, inimõiguste kaitset ja edendamist maailmas ning ELi aluseks olevaid väärtusi ja põhimõtteid;

D. arvestades, et reeglitel põhineva rahvusvahelise korra, mida EL kindlalt toetab, õiguspärasus sõltub rahvusvaheliste organite korralduste, näiteks ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide ning Rahvusvahelise Kohtu ja Rahvusvahelise Kriminaalkohtu tehtud korralduste ja otsuste järgimisest; arvestades, et selliste korralduste ja otsuste täitmist ning üldiselt rahvusvahelise õiguse, inimõigustealase õiguse ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimist ähvardavad esilekerkivates ja jätkuvates konfliktiolukordades kasvavad ja enneolematud ülemaailmsed ohud;

E. arvestades, et ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024) pikendati 2027. aastani ning tuleks alustada tööd parandatud kava koostamiseks aastateks 2028–2034 koos uue mitmeaastase finantsraamistikuga, et tegeleda maailma ees seisvate uute probleemidega;

F. arvestades, et inimõiguste kaitsjad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on hädavajalikud liitlased ELi püüdlustes kaitsta ja edendada inimõigusi, demokraatiat ja õigusriiki; arvestades, et valitsused kogu maailmas tsenseerivad, vaigistavad ja ahistavad üha enam inimõiguste kaitsjaid ja kodanikuühiskonna organisatsioone nende töös;

Üha suurenevad ohud inimõigustele ja demokraatiale

1. kinnitab veel kord oma 2. aprillil 2025. aastal vastu võetud 2024. aasta aruandes väljendatud seisukohti üksikisikute inimõiguste ja põhivabaduste kohta, mis põhinevad ELi väärtustel ja põhimõtetel, millest liit ELi lepingu artikli 21 kohaselt rahvusvahelisel areenil juhindub; kordab eelkõige oma järeldusi seoses naiste, laste, rändajate ja pagulaste, usu- ja etniliste vähemuste ning kõigi nende õigustega, keda inimõiguste rikkumised nende rassi, etnilise päritolu, religiooni, kasti, soo, seksuaalsuse, puude või sotsiaal-majandusliku seisundi tõttu endiselt eriti salakavalal moel mõjutavad;

Demokraatia taandareng

2. võtab sügava murega teadmiseks inimõiguste olukorra halvenemise ja selgelt kiireneva demokraatia taandarengu suundumuse kogu maailmas;

3. rõhutab, et küberründed, desinformatsioon ja väärinfo, mida sageli kasutatakse välissekkumise vahendina, sealhulgas valimiste ajal, aitavad sellele demokraatia vähenemise suundumusele kaasa; rõhutab, et usaldusväärsed, sõltumatud ja mitmekesised teabeallikad ning kvaliteetne ajakirjandus on tugevate demokraatlike ühiskondade ja eduka kodanikuühiskonna tegutsemisruumi säilitamiseks määrava tähtsusega; on seetõttu sügavalt mures sõltumatu meedia kasvavate ja mitmetahuliste probleemide pärast, sealhulgas sagenevad rünnakud ajakirjanike vastu ja kättesaadavate rahastamisvahendite vähenemine;

4. kordab, et kodanikuühiskonnal on elujõulises demokraatias oluline roll ning taunib valitsuste poolt kogu maailmas kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ahendamiseks võetud meetmeid, näiteks kohandatud õigusaktide kehtestamist, mille eesmärk on piirata valitsusväliste organisatsioonide rahastamist ja kogunemisvabadust;

5. rõhutab inimõiguste kaitsjate olulist tööd inimõiguste edendamisel; taunib siiski üha sagenevaid rünnakuid inimõiguste kaitsjate vastu ja nende tagakiusamise meetodite üha keerukamaks muutumist nii nende oma koduriikides kui ka neist väljaspool, sealhulgas mitmesuguste riikidevaheliste repressioonide kaudu;

6. on seisukohal, et kuigi uute ja kujunemisjärgus tehnoloogiate, näiteks tehisintellekti kasutamine võib oluliselt parandada inimeste heaolu, kujutab nende piiranguteta või kriitikameeleta rakendamine endast samuti tõsist ohtu demokraatiale ja inimõigustele; märgib eriti murelikult, et näotuvastustehnoloogiat, massilist digitaalset jälgimist ja teabe summutamist kasutatakse võimsate sunnivahenditena;

Mitmepoolsus

7. on sügavalt mures asjaolu pärast, et mitmepoolsete institutsioonide töö inimõiguste ja mitmepoolse reeglitel põhineva korra valdkonnas on enneolematus ohus; peab äärmiselt kahetsusväärseks mõnede riikide otsust taganeda ÜRO Inimõiguste Nõukogust ja nende teadaandeid, et nad ei osale inimõiguste olukorra üldises korrapärases läbivaatamises;

8. märgib, et selline kõrvalekaldumine mitmepoolsest lähenemisviisist maailmakorrale ei kujuta endast mitte ainult ohtu praeguste kriiside tõhusale lahendamisele, vaid muudab ka uute kriiside puhkemise tõenäolisemaks; rõhutab, et mitmepoolne süsteem, mille keskmes on ÜRO, on jätkuvalt kõige tõhusam viis ülemaailmsete probleemide lahendamiseks õiglasel, kestlikul ja põhimõttelisel viisil;

9. rõhutab, et rahvusvahelise õiguse kasvav eiramine ja selliseid rahvusvahelisi kohtuasutusi nagu Rahvusvaheline Kohus ja Rahvusvaheline Kriminaalkohus käsitlevate arutelude politiseerimine kujutavad endast eksistentsiaalset ohtu reeglitel põhinevale maailmakorrale; väljendab sügavat muret rahvusvahelise humanitaar- ja inimõigustealase õiguse üha suureneva eiramise ja selle õigusvaldkonnaga seotud seisukohtade polariseerumise pärast; taunib enneolematuid ohte, millega Rahvusvaheline Kriminaalkohus silmitsi seisab, eelkõige arvestades selle kohtunikele ja

töötajatele sanktsioonide kehtestamist; tuletab meelde, et rahvusvaheline õigus ja pädevad sõltumatud õigusasutused on määrava tähtsusega rahvusvahelise õigusemõistmise tagamiseks, vastutusele võtmise tagamiseks ja võitluses karistamatuse vastu, mis on igasuguse lepitusprotsessi ja püsiva rahu vajalikud eeltingimused;

Kogu maailmas inimõigusi ja demokraatiat edendavate ja kaitsvate ELi vahendite hindamine

ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2027)

10. tõdeb, et ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava ajakava on nüüd kooskõlas ELi eelarvetsükliga, mis peaks aitama tagada tegevuskava prioriteetide rahastamise; tuletab siiski meelde, et vahehindamises ei tuginenud selgetele hindamiskriteeriumidele ega antud seetõttu selgeid suuniseid puuduste kõrvaldamiseks; on veendunud, et ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava täielikku läbivaatamist ei tohiks edasi lükata ning on aeg alustada võimalikult kiiresti parameetrite kindlaksmääramist kava parendamiseks;

11. on veendunud, et uue tegevuskava ettevalmistamisel tuleks konsulteerida Euroopa Parlamendiga;

Inimõiguste ja demokraatia alase välistegevuse rahastamine – kavandatav instrument „Globaalne Euroopa“ mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2028–2034

12. väljendab heameelt inimõiguste ja demokraatiaga seotud eesmärkide üle kavandatud instrumendi „Globaalne Euroopa“ kõigis sammastes ning ELi välistegevuse kavandatava suurendamise üle, eelkõige arvestades teiste suurte ülemaailmsete panustajate suuri kärpeid; peab siiski äärmiselt kahetsusväärseks inimõiguste ja demokraatia programmi kui ELi juhtiva inimõigusi ja demokraatiat kogu maailmas edendava ja kaitsva vahendi väljajätmist ning sihtotstarbelise eelarve ja sihtotstarbeliste vahendite määramise puudumist;

13. peab kahetsusväärseks, et ELi-väliste riikidega tehtavas koostöös puudub inimõiguste ja demokraatiaga seotud tingimuslikkus, mis oleks tõhus vahend, mille abil näidata konkreetselt ELi pühendumust edendada inimõigusi kogu maailmas;

Euroopa Liidu inimõiguste eriesindaja

14. peab ELi inimõiguste eriesindajat jätkuvalt ELi inimõigustealase välispoliitika oluliseks hääleks, kes aitab kaasa selle valdkonna nähtavusele ja sidususele tihedas koostöös kõigi ELi organitega;

ELi kaubandus- ja rahvusvahelised lepingud ELi-väliste riikidega

15. rõhutab rahvusvaheliste lepingute, sealhulgas assotsieerimis- ja kaubanduslepingute ning selliste vahendite nagu üldiste tariifsete soodustuste kava (GSP) ja GSP+ olulist rolli inimõiguste ja demokraatlike standardite seadmisel ELi ja ELi-väliste riikide vaheliste suhete keskmesse, selliste standardite järgima ergutamisel ja nende järelevalves ning inimõigustega seotud tingimuslikkuse rakendamisel ELi välispoliitikas;

ELi inimõigusdialoogid

16. märgib, et 2024. aastal korraldati 35 inimõigustealast dialoogi ja konsultatsiooni; on seisukohal, et need dialoogid on jätkuvalt oluline vahend inimõiguste ja demokraatia edendamisel, kuid peab kahetsusväärseks, et need on sageli pigem eraldiseisvad sündmused kui keskne element pidevas inimõigustealases tegevuses ELi mittekuuluvate riikide ja piirkondadega; on seisukohal, et Euroopa Parlamendi rolli dialoogiprotsessis on võimalik suurendada; võtab teadmiseks asjaolu, et mitmeid inimõigustealaseid dialooge ei peeta jätkuvalt ELi institutsioonides;

ELi sanktsioonivahendid, sealhulgas kogu maailmas rakendatav inimõiguste rikkujate vastane ELi sanktsioonirežiim (ELi Magnitski akt)

17. väljendab veel kord oma toetust kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase sanktsioonirežiimi ulatuslikumale kasutamisele koos muude sihtotstarbeliste sanktsiooniraamistikega, mis on üks peamisi ELi poliitikavahendeid, millega edendatakse õigusriiki, demokraatiat ja inimõigusi ning mis täiendab muid õigusvahendeid; tuletab siiski meelde nende vahendite aktiveerimiseks vajaliku praeguse otsustusprotsessi piiratust ja aeglust ning lünki jõustamismehhanismides, mis võimaldavad sanktsioonidest kõrvalehoidmist;

ELi toetus inimõiguste kaitsjatele

18. väljendab heameelt asjaolu üle, et 2024. aastal toetati naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ inimõiguste ja demokraatia programmi raames 10 050 suures ohus olevat inimõiguste kaitsjat, kellest 51 % olid naised, ning samal ajavahemikul toetati rohkem kui 700 ohus olevat ajakirjanikku 60 riigis;

19. väljendab heameelt ELi viisakäsiraamatu ajakohastamise üle 2024. aastal, eesmärgiga täpsustada inimõiguste kaitsjate juhtumite paindlikku käsitlemist, et kiirendada ohus olevate inimeste lühiajalise viisa taotluste menetlemist; peab siiski kahetsusväärseks, et menetlused, millega võimaldatakse inimõiguste kaitsjatele juurdepääs rahvusvahelisele või humanitaarkaitsele, nagu viisamenetlused, on sageli liiga vaevalised ega ole kohandatud nende konkreetsete vajadustega, eelkõige inimõiguste alase töö jätkamiseks välismaal, ning viisade väljastamisel on esinenud tõsiseid ja kahjustavaid viivitusi;

ELi mitmepoolsed meetmed ülemaailmse reeglitel põhineva korra säilitamiseks

20. väljendab heameelt ELi jõupingutuste üle ÜRO Inimõiguste Nõukogus ja ÜRO Peaassamblees resolutsioonide patroneerimisel või toetamisel; tunneb muret selle pärast, et ELi mittekuuluvate riikide hiljutistel otsustel vähendada Inimõiguste Nõukogu rahastamist on juba käegakatsutav mõju selle suutlikkusele oma ülesandeid täita;

21. väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Nõukogu on olnud juhtrollis, et lahendada probleeme ning edendada ülemaailmsete normide ja standardite kehtestamist mitmes inimõigustega seotud valdkonnas, nagu akadeemiline vabadus, juristide ja ajakirjanike kaitse, tehisintellekt ja inimõigused;

22. väljendab heameelt ELi jätkuva rahalise toetuse üle Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule ajal, mil rahvusvahelises õigusemõistmises valitseb eriti keeruline aeg; peab kahetsusväärseks, et jätkuvalt ei ole suudetud aktiveerida ELi blokeerimisseadust, et kaitsta Rahvusvahelist Kriminaalkohut sanktsioonide eksterritoriaalse mõju eest;

Euroopa tiimi lähenemisviis ja demokraatia toetamine

23. tõdeb, kui oluline on ühtlustada inimõiguste kaitset ja edendamist käsitlevaid lähenemisviise kõigis välistegevuses osalevates ELi institutsioonides, organites ja liikmesriikide esindustes, eelkõige kolmandates riikides asuvates liikmesriikide saatkondades ja ELi delegatsioonides, kuid kasutada ära ka Euroopa Parlamendi täielikku potentsiaali; rõhutab, et paindlikud ja kooskõlastatud lähenemisviisid peaksid jääma kaasavaks, et võimaldada ELi institutsioonide kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi täielikku toimimist; rõhutab, et Euroopa Parlamendil on oluline roll ELi väärtuste ja inimõiguste kaitsmisel, näiteks parlamentaarse diplomaatia, parlamentidevaheliste dialoogide ja resolutsioonide kaudu; võtab teadmiseks Euroopa tiimi demokraatia algatusega seotud käimasoleva tegevuse mitmes riigis; on seisukohal, et tõhustatud koostöö Euroopa Parlamendi demokraatia toetamise ja valimiste koordineerimise rühma, asjaomaste komisjoni peadirektoraatide ja Euroopa välisteenistuse vahel aitaks oluliselt kaasa demokraatia toetamisele ELi-välistes riikides;

Soovitused

24. nõuab, et EL kasutaks oma käsutuses olevaid vahendeid mitmepoolsust ähvardavate kasvavate probleemide lahendamiseks, et oleks tagatud rahvusvaheliste institutsioonide töö jätkuv austamine; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid suurendaksid toetust ÜRO tegevusele nii poliitiliselt kui ka rahaliselt; kordab, et EL ja liikmesriigid peavad kõnelema mitmepoolsetel foorumitel ühel häälel; nõuab, et ELi delegatsioonidel oleks mitmepoolsetel foorumitel suurem roll, mille jaoks tuleks neile tagada asjakohased vahendid;

25. nõuab tungivalt, et kõik ELi liikmesriigid, sealhulgas ÜRO põhikirja, Rooma statuudi ja Euroopa inimõiguste konventsiooni osalisriigid, järgiksid täielikult pädevate rahvusvaheliste kohtute otsuseid; kutsub ELi üles nõudma, et kolmandad riigid, sealhulgas tema peamised partnerid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid ühineksid Rooma statuudiga; kordab oma üleskutset komisjonile aktiveerida kiiresti blokeerimisseadus, et kaitsta Rahvusvahelist Kriminaalkohut sanktsioonide tagajärgede eest ja võimaldada kohtul tegevuse jätkamist täiesti sõltumatult; kutsub liikmesriike üles kohaldama karistamatuse vastases võitluses üldist kohtualluvust;

26. nõuab vajaduse korral humanitaarkoridoride süstemaatilist loomist sõja- ja lahingupiirkondades, et võimaldada ohus olevatel tsiviilisikutel konfliktidest pääseda, ning mõistab teravalt hukka kõik rünnakud tsiviilelanike vastu;

27. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles kehtestama 2027. aasta järgses ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavas selged näitajad ja ajakavad, et mõõta edu, tugevdada sidusust ELi sise- ja välistegevuse vahel ning luua täpsemad seosed tegevuskavas esitatud prioriteetide ja kitsamate võrdlusaluste vahel;

28. kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles kaasama kodanikuühiskonda täielikumalt ja võtma oma inimõigustealase välispoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel paremini arvesse konsultatsioonide tulemusi, sealhulgas konsultatsioone kohalike esindajatega, kes on rakendamise tasandile võimalikult lähedal;

29. nõuab tulevases mitmeaastases finantsraamistikus inimõigustele ja demokraatiale selget sihtotstarbelist eelarvet; rõhutab, et ELi eelarvet tuleb kaitsta ka väliskasutust silmas pidades ning eelarve on oluline hoob, mille abil saavutada partnerriikides inimõiguste ja demokraatlike standardite parem järgimine; nõuab seetõttu, et uues instrumendis „Globaalne Euroopa“ kehtestataks ELi mittekuuluvate partnerriikide rahastamise puhul inimõiguste ja demokraatia tingimuslikkuse reegel;

30. kutsub ELi institutsioonilisi partnereid üles uurima uusi võimalusi, kuidas parandada otsuste tegemist, sealhulgas kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamist, ning kuidas juhul, kui kasutatakse paindlikumaid lähenemisviise, nagu Euroopa tiimi lähenemisviis, kindlustada, et inimõigused on piisavalt tagatud;

31. nõuab inimõigustealaste dialoogide tugevdamist selgete võrdlusaluste ja tulemuste abil, et edusamme saaks igas vastavas dialoogivoorus selgelt piiritleda ja hinnata;

32. nõuab, et dialoogidele eelnevas aruteluprotsessis tõhustataks koostööd Euroopa Parlamendiga; rõhutab lisaks, et EL peab jätkama surve avaldamist, et dialooge peetaks ELi institutsioonides; on seisukohal, et kodanikuühiskonnal ja riiklikel inimõigustega tegelevatel institutsioonidel peaks olema nende eesmärkide täitmise jälgimisel oma roll;

33. nõuab, et EL jätkaks Euroopa ja rahvusvaheliste vahendite loomist, et tagada õiguskaitse kättesaadavus ja tõhusad õiguskaitsevahendid isikutele, keda mõjutavad ettevõtete poolt toime pandud inimõiguste rikkumised; nõuab, et tulemuslikult ja põhjalikult rakendataks kehtivaid ELi õigusnorme, mis käsitlevad äriühingute vastutustundlikku käitumist seoses inim-, töö- ja keskkonnaõigustega, näiteks äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi[2] või määrust (EL) 2024/3015, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul[3];

34. kordab oma üleskutset nõukogule hankida ELile võimalikult kiiresti ambitsioonikad volitused osalemiseks käimasolevates läbirääkimistes, mis puudutavad ÜRO õiguslikult siduvat instrumenti, et võtta ettevõtted vastutusele, kui nad osalevad inimõiguste rikkumises;

35. nõuab, et EL hindaks meetmete kogumi tõhusust, mille abil võideldakse ELi vastu suunatud desinformatsioonikampaaniatega, eelkõige riikides, kes saavad märkimisväärset ELi humanitaar- ja arenguabi, ning ELi kandidaatriikides;

36. nõuab inimõiguste alaste eel- ja järelhindamiste süstemaatilist rakendamist ning ELi ja kolmandate riikide vahelistesse lepingutesse jõuliste inimõiguste klauslite lisamist, mida

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning määrust (EL) 2023/2859 (ELT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).
[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3015, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

toetavad selged võrdlusalused ja menetlused, millest tuleb rikkumiste korral lähtuda; kutsub komisjoni ja Euroopa välisteenistust üles tagama kehtivates rahvusvahelistes lepingutes sisalduvate inimõiguste klauslite aktiivse jälgimise ja tulemusliku täitmise ning parandama parlamendile teabe edastamist jõustamisega seotud kaalutluste ja otsuste kohta; kordab, et olukorras, kus ELi partnerriigid rikuvad pidevalt inimõigusi käsitlevaid klausleid, sealhulgas neid, mis on seotud GSP+ programmiga, peaks EL reageerima kiiresti ja otsustavalt, sealhulgas peatades kõnealuste lepingute kohaldamise, kui muud võimalused osutuvad ebatõhusaks;

37. nõuab, et ELi kaubandus- ja rahastamisvahendite raames loodaks kaebuste menetlemise portaal, võimalusel komisjoni ühtse kontaktpunkti kohandamise teel, et selle kaudu saaks esitada kaebusi inimõiguste klauslite rikkumise kohta; rõhutab, et see portaal peaks olema ligipääsetav, kodanikusõbralik ja läbipaistev ning avatud kolmandate riikide asjaomastele kodanikele;

38. kordab oma üleskutset seada prioriteediks võitlus korruptsiooniga, kuna see on inimõiguste ja demokraatia vastu suunatud rünnakuid soodustav tegur; nõuab tungivalt, et nõukogu võtaks lõpuks vastu korruptsioonivastase sanktsioonirežiimi, mis on olnud Euroopa Parlamendi pikaajaline prioriteet;

39. rõhutab, et inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suuniste täieliku potentsiaali ärakasutamiseks on vaja need põhjalikult läbi vaadata, et käsitleda inimõiguste kaitsjate tagakiusamise ja ahistamise üha keerukamaid viise, sealhulgas digitaalseid ohte ja riikidevahelisi repressioone; nõuab kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akti) laiemat kasutamist, et karistada isikuid, kes kiusavad taga või ahistavad inimõiguste kaitsjaid, sealhulgas keskkonna- ja maaõiguste kaitsjaid;

°

° °

40. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Euroopa Liidu inimõiguste eriesindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO Julgeolekunõukogule, ÜRO peasekretärile, ÜRO Peaassamblee 80. istungjärgu eesistujale, ÜRO Inimõiguste Nõukogu presidendile, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ja Euroopa Liidu delegatsioonide juhtidele.

SELETUSKIRI

Igal aastal võtab Euroopa Parlament vastu kolm aastaaruannet ELi välis-, julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning inimõiguste poliitika kohta.

Kolm aruannet on järgmised:

- ühise välis- ja julgeolekupoliitika rakendamist käsitlev 2025. aasta aruanne (põhineb ühise välis- ja julgeolekupoliitika aruandel, mille liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja esitab Euroopa Parlamendile) – väliskomisjoni pädevus;
- inimõigusi ja demokraatiat maailmas ning Euroopa Liidu poliitikat selles valdkonnas käsitlev 2025. aasta aruanne (põhineb ELi aastaaruandel inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas) – inimõiguste allkomisjoni pädevus, ning
- ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamist käsitlev 2025. aasta aruanne (mis põhineb ühise välis- ja julgeolekupoliitika aruandel, mille liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja esitab Euroopa Parlamendile) – julgeoleku- ja kaitsekomisjoni pädevus.

Nende aruannetega jälgitakse ja hinnatakse ühise välis- ja julgeolekupoliitika, sealhulgas ELi inimõiguste poliitika ning ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika rakendamist. Need moodustavad olulise osa Euroopa Parlamendi panusest ELi välispoliitika kujundamisse, eelkõige seoses Lissaboni lepinguga Euroopa Parlamendile antud tugevdatud kontrolliõigusega. On tähtis, et Euroopa Parlament vastaks teiste institutsioonide aastaaruannetele kohe pärast nende avaldamist.

Käesolevas raportis keskendutakse kõige olulisematele suundumustele inimõiguste ja demokraatiaga seotud probleemide valdkonnas ning ELi välispoliitika vahendite hindamisele, mille eesmärk on tagada, et liit ja selle liikmesriigid edendavad ja kaitsevad inimõiguste universaalsust ja jagamatust kogu maailmas.

Käesolev raport aitab kaasa käimasolevatele ettevalmistustele uue inimõiguste ja demokraatia tegevuskava jaoks 2027. aasta järgseks perioodiks, hinnates ELi praegust inimõiguste ja demokraatia valdkonna meetmepaketti ning andes teistele ELi institutsioonidele soovitusi selle edasiarendamiseks.